

Kõneklapp tuleb pärast kasutamist sooja vee ja harjaga puhastada ning kuivatada.

- Niisuti aitab hoida hingamisteed niisutatuna. Sobib eriti hästi öiseks kasutamiseks. Niisuti ei võimalda rääkimist ja on ühekordselt kasutatav st rögaga saastumisel tuleb niisuti vahetada uue vastu. Niisuti külge saab vajadusel ühendada hapnikuvooliku.

Trahheostoomiakanüüli ja hooldusvahendite soetamiseks väljastab raviarst meditsiiniseadme retsepti. Selle alusel saab tooteid apteegist osta soodushinnaga.

Suuhooldus

Süljes ja sekreedis esineb baktereid, mis võivad hingamisteedesse sattudes põhjustada põletikku. Seetõttu peske hambaid vähemalt kaks korda päevas ja loputage suud pärast iga toidukorda puhta veega. Suu limaskest tuleb hoida puhta ja niisutatuna. Apteegist on võimalik osta niisutavat suuvett, hambapastat, suuspreid või süljeasendusgeeli.

Ujumine ja saun

Trahheostoomiga võib ujuda vaid arsti loal ja kasutades vastavaid lisatarvikuid, mis hoiavad ära vee sattumise hingamisteedesse. Kuumas saunas käimine on keelatud, voolava vee all pestes kasutada klappi või veekindlat katet, mis kaitseb hingamisteid sinna sattuda võiva vee eest.

Võtke arstiga ühendust kui ...

- Teil esineb valu või tugev ebamugavustunne seoses trahheakanüüliga. Vahetult pärast operatsiooni on väike valu ja ebamugavustunne tavapärased, kuid need peaksid mööduma nädalaga.
- Teil esineb veritsus hingamisteedest.
- Sekreet muutub väga sitkeks ja teil on raske seda välja köhida. Arst võib Teile määrata rögahtistit või niisutavat inhalatsiooni.
- Teil on raske hingata hoolimata trahheakanüüli sisu vahetamisest (vajadusel kutsuge kiirabi või pöörduge erakorralise meditsiini osakonda ehk EMO-sse).

*Koostanud: kopsukliiniku õde Agne Saar
2018*

TRAHHEOSTOOMI HOOLDUS KODUS

Trahheostoomia on protseduur, mille käigus tehakse patsiendi hingetoru ava ja paigaldatakse sinna trahheakanüül. Selle kaudu saab inimene hingata iseseisvalt või hingamisaparaadi abil. Selleks, et õhk vabalt liiguks, tuleb trahheakanüül hoida sekreedivabana.

Trahheakanüüle on erineva suuruse ja kujuga. Kodustes tingimustes kasutatakse enamasti vahetatava sisuga trahheakanüüli. Kanüül võib olla mansetiga ja ilma. Mansetiga kanüüli kasutatakse juhul, kui patsient on ventilaatorravil või tal on neelamishäire, mille tõttu vajub neelus olev sekreet hingamisteedesse. Trahheakanüüli vahetatakse 4–6 nädala tagant vastavalt arsti korraldusele või vajadusel sagedamini. Trahheakanüüli sisu tuleb vahetada vähemalt üks kord päevas.

Trahheakanüüli sisu vahetamiseks vajalikud vahendid

- Puhas kanüüli sisu,
- puhastushari,
- 0,9%-line füsioloogiline lahus või Octanisept,
- puhastamiseks marlitampoonid,
- sisselõikega marlitampoon või antimikroobne trahheostoomipadi,
- puhas kaelapael/kinnitus,
- paberkäterätik,
- võimalusel/vajadusel aspiraator ja aspiratsioonisond.

Kaelapaela abil fikseeritakse trahheakanüül kindlalt õigesse asendisse tugevusega, mis hoiab kanüüli vastu kaela, aga samas ei pigista. Liiga tugevalt fikseeritud pael võib kahjustada nahka ja survest trahheale ajada kõhima. Kaelapaela tuleb vahetada siis, kui ta on liialt veninud, määrdunud või takjakinnitus ei fikseeri paela korrektselt.

Sisselõikega marlitampoon ennetab trahheakanüüli hõõrdumist vastu nahka ja imab trahheast tuleva sekreedi. Vähesese sekreedi korral kasutatakse marlitampooni, kuid rohkema sekreediga või põletikulise limaskestaga korral on soovitatav kasutada svammi taolist trahheostoomipatja (tampooni). Marlitampooni vahetada vähemalt üks kord päevas, vajadusel tihedamini.

Trahheakanüüli puhastamise vajadusele viitavad

- häälekas hingamine (sekreet liigub trahheakanüüli),
- õhupuudus, hingamisraskus (sekreet ummistab kanüüli sisemuse),

- hapnikusisalduse langus,
- tsüanootiline (sinakas) jume.

Trahheakanüüli ja selle ümbruses oleva naha puhastamine

Võimalusel puhastage kanüüli hästivalgustatud kohas, kus on peegel ja valamu.

- Peske käed sooja vee ja seebiga, kuivatage.
- Hoidke ühe käega trahheakanüüli kinni ja võtke teise käe sõrmedega kinni trahheakanüüli sisemuse küljes olevast rõngast. Tõmmake ettevaatlikult sisemine kanüül välja. Asetage see paberkäterätikule.
- Pange puhas paberkäterätik trahheakanüüli ette ja kõhige trahheas olev röga paberi sisse. Aspiraatori olemasolul aspireerige ühekordselt kasutatava sondiga trahheakanüüli seest röga välja. Ärge lükake aspiratsioonisondi liiga sügavale (limaskestast vigastamise oht), maksimaalne sügavus olenevalt trahheakanüülist on 10–15 cm. Mitte aspireerida kauem kui 5–10 sekundit. Vajadusel võib aspireerimist korrata.
- Pange puhas kanüüli sisemus trahheakanüüli. Lükake seda seni kuni kostub klõpsatus ja kanüüli sisemus kinnitub trahheakanüüli külge.
- Puhastage trahheakanüüli alust nahka 0,9%-lise füsioloogilise lahusega või põletikulise naha korral alkoholivaba desinfektsioonilahusega (näiteks Octanisept) ning marlitampooniga. Pärast naha kuivamist trahheostoomi ja naha vahele sisselõikega marlitampoon või rohkema eritise/põletikulise naha korral antimikroobne trahheostoomipadi.
- Peske kasutatud sisemine kanüül sooja jooksva vee all harjaga puhtaks, loputage steriilse veega (apteegis saadaval) või jahtunud keedetud veega üle, kuivatage ja hoiustage puhtas kaanega suletud anumas.
- Vahetage vajadusel kaelapael.
- Mansetiga trahheakanüüli tuleb kaks korda päevas mõõta mansetirõhku. Seda saab teha spetsiaalse manomeetriga.

Lisatarvikud

- Kõneklapp on trahheakanüüli külge pandav ühesuunaline klapp, mis võimaldab rääkida. Läbi selle hingatakse sisse, kuid väljahingamiseks sulgeb klapp trahheakanüüli ava ja õhk suunatakse ülemiste hingamisteede kaudu välja. Algul on hääl veidi kare ja jõuetu, kuid harjutades see paraneb. Ööseks tuleb kõneklapp eemaldada.

